

## 11. SINIF COĞRAFYA DERSİ

### 1. DÖNEM 1. ORTAK YAZILI SINAV PROVASI · PUANLAMA ANAHTARI

Senaryo 1 · Kitapçık B · Sezgi Empati Educational Assessments · www.sanalsinav.com

#### 1. COĞ.11.1.1 · Mekânsal sorunların çözümünde coğrafya biliminin katkılarını yapılandırabilme · orta

20 puan

| Madde | Ölçüt                                                                                                                          | Puan |
|-------|--------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| a)    | Veri toplama aşamasını yazar (saha gözlemi, geçmiş sel kayıtları, yağış ve eğim verileri, uydu görüntüleri vb.).               | 4    |
| a)    | Analiz aşamasını yazar (verileri haritaya işleme, CBS ile risk alanlarını belirleme vb.).                                      | 4    |
| a)    | Çözüm ve öneri aşamasını yazar (riskli alanlarda yapılaşmanın sınırlandırılması, dere yatağının korunması, uyarı sistemi vb.). | 4    |
| b)    | Coğrafyanın doğal ve beşerî unsurları mekân üzerinde birlikte (bütüncül) değerlendirdiğini belirtir.                           | 8    |

**a) Örnek cevap:** 1) Veri toplama: Sahada dere yatağı ve konutlar incelenir, geçmiş sel kayıtları ve yağış verileri toplanır. 2) Analiz: Veriler CBS'de haritaya işlenir, taşkın riski yüksek alanlar belirlenir. 3) Öneri: Riskli alanlarda yeni yapılaşma durdurulur, dere yatağı genişletilir, erken uyarı sistemi kurulur.

**b) Örnek cevap:** Coğrafya sorunu hem doğal (yağış, eğim, dere) hem beşerî (yapılaşma, nüfus) yönleriyle aynı mekân üzerinde birlikte değerlendirir.

**Sık hatalar:** Aşamaları sırasız yazmak; Coğrafyanın katkısını yalnızca harita çizmekle sınırlamak

#### 2. COĞ.11.2.1 · Web tabanlı CBS aracılığı ile harita uygulamaları yapabilme · kolay

20 puan

| Madde | Ölçüt                                                                                       | Puan |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------|------|
|       | Uygulamada okulu bulma ya da haritayı okulun bulunduğu yere yaklaştırma basamağını yazar.   | 5    |
|       | Uydu görüntüsü ya da uygun altlık katmanını seçme basamağını yazar.                         | 5    |
|       | Alan ölçme aracıyla bahçenin sınırlarını çizip alanı ölçme basamağını yazar.                | 5    |
|       | Haritaya başlık, ölçek, yön ve açıklama ekleyip çıktı alma ya da kaydetme basamağını yazar. | 5    |

**Örnek cevap:** 1) Uygulamada okulun adresini arayıp haritayı okula yaklaştırır. 2) Altlık olarak uydu görüntüsünü seçer. 3) "Alan ölç" aracıyla bahçenin köşelerini tek tek işaretleyerek alanı ölçer. 4) Haritaya başlık, ölçek ve yön ekleyip çıktısını alır.

**Sık hatalar:** Basamakları sırasız yazmak; Ölçüm aracını kullanmadan alanı tahmin etmek

#### 3. COĞ.11.3.1 · Yeryüzündeki su kaynaklarını sınıflandırabilme · orta

20 puan

| Madde | Ölçüt                                                                                                               | Puan |
|-------|---------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| a)    | A'yı düzenli rejimli, B ve C'yi düzensiz rejimli olarak sınıflandırır.                                              | 4    |
| a)    | B'yi kar erimesiyle (karla) beslenen, C'yi yağmurla beslenen ve yazın kuruyan (mevsimlik) akarsu olarak ayırt eder. | 4    |
| b)    | B'nin ilkbahar sonunda karların erimesiyle akımının arttığını açıklar.                                              | 8    |
| b)    | C'nin kış yağmurlarıyla beslendiği, yaz kuraklığında akımının çok düştüğünü açıklar.                                | 4    |

**a) Örnek cevap:** A düzenli rejimlidir. B ve C düzensizdir; B kar erimesiyle, C yağmurla beslenir ve yazın neredeyse kurur.

**b) Örnek cevap:** B'nin havzasında kışın kar birikir; ilkbaharda sıcaklık artınca karlar erir ve akım mayısta en yükseğe çıkar. C ise kış yağmurlarıyla beslenir; yağışın az olduğu yazın akımı neredeyse sıfıra iner.

**Sık hatalar:** En yüksek akımın olduğu ayı yağışın en çok olduğu ay sanmak; Düzenli rejimi 'akımı yüksek' diye yorumlamak

4. COĞ.11.3.2 · Türkiye'deki su kaynaklarının çevresel, ekonomik, politik ve sosyokültürel etkilerini sorgulayabilme · zor

25 puan

| Madde | Ölçüt                                                                                                                                                                  | Puan |
|-------|------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| a)    | Bir ekonomik etkiyi yazar (enerji üretimi, sulama, istihdam vb.).                                                                                                      | 4    |
| a)    | Bir sosyokültürel etkiyi yazar (tarihî alanın sular altında kalması, halkın yeniden yerleşmesi, toplumsal hafızanın ve turizm değerinin etkilenmesi vb.).              | 4    |
| a)    | İki etkiyi kazanç-kayıp olarak karşılaştırır.                                                                                                                          | 4    |
| b)    | Görüşü tek yönlü bulup tarihî mirasın yeri doldurulamaz bir değer olduğunu belirtir.                                                                                   | 4    |
| b)    | Kararların fayda ve kayıpları birlikte değerlendirilerek, alternatifler (farklı yer, eser taşıma, koruma önlemleri) düşünülerek verilmesi gerektiğini gerekçelendirir. | 9    |

**a) Örnek cevap:** Ekonomik açıdan baraj enerji üretir ve tarım alanlarını sular; bölgeye gelir sağlar. Sosyokültürel açıdan ise binlerce yıllık bir yerleşim sular altında kalmış, halk yeni yerine taşınmıştır. Ekonomik kazanç sağlanırken kültürel bir kayıp yaşanmıştır.

**b) Örnek cevap:** Bu görüş tek yönlüdür. Enerji başka kaynaklardan da elde edilebilir, ama sular altında kalan tarihî bir alan bir daha geri getirilemez. Bu tür kararlarda ekonomik fayda ile kültürel kayıp birlikte tartılmalı; eserlerin taşınması ya da farklı yer seçimi gibi seçenekler araştırılmalıdır.

**Sık hatalar:** Yalnız bir etkiyi yazmak; Görüşü gerekçesiz kabul etmek ya da reddetmek

5. COĞ.11.4.1 · Türkiye ve dünyadaki yerleşmelerin mekânsal organizasyonunu çözümleyebilme · kolay

15 puan

| Madde | Ölçüt                                                                                                                                                     | Puan |
|-------|-----------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------------|------|
| a)    | I toplu, II dağınık, III çizgisel (yol boyu) yerleşme olarak adlandırır. İkisi doğruysa ölçüt puanının yarısı verilir.                                    | 8    |
| b)    | Eğimli yamaçlarda düz alanın az olmasını ya da her ailenin kendi bahçe ve tarlasının yanında oturmasını, bol su kaynağı bulunmasını etken olarak açıklar. | 7    |

**a) Örnek cevap:** I: toplu yerleşme. II: dağınık yerleşme. III: çizgisel (yol boyu) yerleşme.

**b) Örnek cevap:** II'de arazi eğimlidir; toplu yerleşmeye uygun düz alan azdır. Su kaynakları da bol olduğu için aileler kendi bahçe ve tarlalarının yanında, birbirinden uzak evlerde oturur.

**Sık hatalar:** Çizgisel yerleşmeyi dağınık sanmak; Dağınıklığı yalnızca beşerî nedenlerle açıklamak